

Fr. H. Kroetzwaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

16. aastaküht

~~2024~~

Arst number 20 top.

Meie Mats

Nr. 140.

Laupäeval, 22. (5. mail) aprillil 1917.

Nr 140

S. Teterini ülesvõtte.

Tallinnas 9. aprillil 1917. Mitting Bene turul. Kohtuminister A. F. Kerensti kõnet pidamas.

Muist teemant.

Fr. Billeri roman Norrast. (Järg 9)

"Süüdlane?" Monk naeratas jälle kurwalt. "Ma usun, Christianias oli lähemal päeval waewalt weel kümme inimest, kes ei uskunud, et Sigrid oma onu teemandi ära warastanud ja et tal saladusi on ja et ta Eweline Reierseini surmas süüdlane on.

Kõik ajalehed tõiwad kirjeldusi kohtusaalist. "Sommituleht" ja teised, kes kohtuforda laitsid, ütlesid awaitult, et siin olla ortus tehtud, mis inimeste siimis terwe nuhtluseks, mis waewalt eluse wiidud, tühjaks tegewat. Eilased sündmused tõendawat, et osaw adwokat ähwarduste ja meelituste abil kohtunikkude peale niisugust mõju wõiwat awalbada, et need isegi kurjategija wabaks mõistawad. Siegi wabameelsed lehed ei kaitsnud kohtu õigust. Nad leppisid tähendusega, et kodanilid wannutatud meeste ametiga weel ei olla wiilunud ja et niisugused lood enam ei tordu, kui seadus juba wanemaks saab.

Reegi ei näidanud wabaks mõistetut süü juures kahtlemat. Iseäranis oli see Eweline eneketapmine, mis meeli erutas. Oldi nimelt kindlas arwamises, et see temale tehtud illekohtu tagajärjel sündis. "Tõelont", see, "erapooletu rahwahäälkandja", mis hiljem lugejate puudusel hingusele läts, tõi osifotohe lausa tihurusearntli pealtirja all: "Kas on seadus waele ja rikka kohta ühewõrra matsem?" Leht lohis mitu pikka weergu waeleste tüdrukust, kes rikka preili juures teeninud, kudas rikas preili onu teemandid ära warastanud, et saadud raha ära pillata, ja kudas selle järele waele neiu wangi wõetud, politsei poolt piinatud ja surma aetud; kudas politsei, kes rikka preiliga heal jalal seiswat, kuritegu katsumud warjata jne., ja kudas rikkusel wiimaks seegi torda läinud, et rikas preili sülitaks mõistetud. Selle artikli tagajärg oli, et järgmisel päewal suur hulguksel wälja Friit maja ette woolas, kus Sigrid arwati wiibiwat, seal juure wilefontserdi toime pani ja kõik atnad sisse wistas.

Muidugi sai wana Friit wihaseks. Rewolwer ja mõel käes, kippus ta rahwahulgale üffi kallale. Daneks oli ta rewolwrisse kuulid panemata unustanud, nii et ta suurt õnnetust ei saanud sünnitada. Ta piirati koe ümber ja suruti wastu aeda. Ta tarwis oma mõela, kuigi mitte endise agarusega, ometi niisuguse wihaga, et see kaua aega wõttis, enne kui keegi tema juure sai. Temal läts torda mõnda joodikut weidi werisadagi, kes tale tahisid kallale tulla. Kuid wiimaks kisti tal ometi mõel käest ära. Tale löödi ühjade pudelitega pähe ja wifati ta maha. Wiimaks ilmus politsei, kes rauga mäsajate käest wabastas, neid laiali ajades. Kuid wana Friit oli pelju tagajärjel peajuu pörutuse saanud. Mitu päewa kiikus ta elu ja surma wahel. Hiljem ei saanud ta jalgade halwatusel tagajärjel toollit ilma abita enam lahtuda.

Kolmasteistkümmes peatükk.

Mont kuulatakse üle.

"Mul ei ole nüüd enam palju jutustada," kõneles Monk ebasi. "Mõni päew hiljem reisib Sigrid oma wenna juure Hamburki ja sealt sõitib mõlemad Amerikas; mina ei ole neid sellest saadik enam näinud.

Mis minu eluse neil aastatel puutus, siis tunned sina, Fredriks, seda samuti kui mina. Kui mina siit ei lahkunud, siis sündis see sellepärast, et mind arusaamata tung siin kohal kinni hoidis, kus minu õnn ja lootus kofku langes; ma tahtsin itka jälle katjuda seda saladust lahendada, mis nii paljude inimeste õnne on häwitunud.

Minu tegewus eradetektiwina on mulle niistästi rahalist kui ka ümbruskiselt abinõusi muretjenud oma katseid jatkata, katseid, millel aga siamaani wähematki tagajärge pole olnud.

Mul oli esialgul paljude raskustega wõidelda, enne kui enesele seisukoha wõitsin, mis mul nüüd on. Minu oja teemandi loos rõõwis mult rahwa poolehoidmise, nii et mu

õbrad mulle nõu andsid maalt lahtuda. Kuid inimeste mõtled muutuwad. Nad ei mõtle homme seda mis nad täna mõtlesid. Newus alanes aja jooksul. Ma usun, inimestes loitis pikkamisi aimbus, et selles asjas mind ja teisi raste, teenimata saatus oli tabanud.

Peale selle oli mul õnn, paari tumeda loo sisse walgust heita; lühidalt, ma ei wõi mitte enam rahwa üle kaebada, et ta mu wastu wähe poolehoidmist tunnets, jah, mulle on wiimastel aastatel isegi riigiteenistusesse kohta pakutud.

Mul ei ole midagi enam juure lihada, olgu siis, et ma itka weel oma elu ülesandeks arwan sellesse tumedasse loosse walgust muretjeda, Ma olen otse selle wastandit teinud, mida hea politseimeister mulle soowitas, ja tahan seda teha, kui tarwis, oma elu oifani. Kõik need istud, kes jutustatud sündmustes oja etendasid, pean ma isikult wõi oma agentide abil filmas.

Wahetewahel tuleb mulle muidugi tunne, nagu oleks mul põhjust meelt heita; sest, nagu juba tähendatud, siamaani pole mul weel tagajärge olnud. Siis aga ütlesid mulle minu aimdused küll aga kogemused ja mõistus, et lahendus ometi wõimalik on ja et see wõib olla weel waremne tuleb kui aiman. Sest üksti saladus ei wõi igaweste saladuseks jääda.

"Aga mispärast tahad ja nii äkki Amerikasse reisida?" küsifin mina nüüd.

"Mõne päewa eest sain ma teate Cinari surmasti," wastas Monk. "Nüüd tahan ma Sigridiga weel kord rääkida. Mul on temale mitu küsimust ette panna; kes teab, eht wastab ta nüüd nende peale."

Toas waiisfes waitus.

Mont astus raamatukiu juure ja hakkas raamatuid korraldama, mis korratult seifid.

Klaara tõusis üles ja astus tema juure; aga Monk ei liigutanud, eht ta küll tulija sammust kuulis; ta siis mitte, kui Klaara käe ta õlale pani ja ütles:

"Aga teie ei ole meile weel kõik ära jutustanud."

"Siiski; kõik, mis teid wõib huwitada."

"Ei, teie etsite, Monk," ütles minu abikaasa lahteste ja wõttis käe ta õlalt ära. "Kas tahtsite meilt abi paluda?"

"Muidugi."

"Noh, kui iseäralik see ka kõlab, mina usun ometi, et teine meist wäiksestest hiirtest seeford lõwit wõib aidata. Aga siis peate meile kõik ütlemo. Kui preili Friit lahkus, mis ei läinud teie kaasa. Wõi uskusite teie ka, et ta teemandi warastas?"

"Ei, seda ma ei uskunud — noh, kudas pean ma seda ütlemo? Teie ei mõista mind ometi. — — Mina usun teda, aga ometi on filmapilkust, mil — —"

"Teie mehed olete ometi wiletsad waimud, kui tarwis on ujalbada," ütles Klaara rõhuga, "Teie, Monk, wõtte ju kinnitada — noh, sina, Fredrit, teeksid sedasama — et teie üht neist üle kõige armastate; aga niipea kui mõni wilets päewapilt ilmub wõi mõni teine kogemata juhtumine tekitab, siis arwate sellesama naise koe igale kuritööle küpsiks — jah, mina räägin wähem wargusest, kui sellest, et preili Friit, kui ta süüdlane olets olnud, mitte ei olets lastnud kedagi teist oma eest kannatada! Ma tahan teile ütelda, mis teie ja Sigridi wahel juhtus — ütlege mulle siis, kas on mul õigus wõi ei ole."

Mont nitutas pead.

Klaara aga rääkis ebasi:

"Teie läksite Sigridi juure ja ütlesite temale, et teie tema ilmsüütust kõigest hoolimata usute. Siis tegite temale ettepaneku abieluse astuda ja siis wälja rännata — eht?"

Mont nitutas jälle pead.

"Aga Sigrid wastas teile, et ta teie südamet weel lahtlult loeb ja et kõige parem oleks lahku minna. Eht ole nii?"

"Jah," wastas Monk ja põbras näo meie poole. See oli wäga lahwatanud.

"Ma palusin teda mulle ütelda, mispärast ta sel päewal pandimajapidajalt oli tahtnud raha laenata," kõneles Monk. "Sema wastas: kui see kõik ära seletaks ja minu süütuse selgeks teeks, siis ütlesin seda koe; aga nagu asjad seifid, et too see mingisugust kasu, waid saadab weel

kellegi teise peale häbi. — See sündis, et sinu wenda ühel wõi teisel kombel aidata! hüüdis mina. Ei maksa enam sellest rääkida, ütles tema. — See ei kisu kahtlust sinu hinge wälja. Isegi kui ujub, et ta kadunud on, tuleb ta jälle. Ja arwad, et meie inimeste tigiduse ja loba käest pääseme? Ei, selleks on maailm liig wäike! Ja kui meie abieluse astuksime, kas wõiksime kindlad olla, et meie lapsed ema minewiku üle midagi ei kuuleks? Mul on ka kohus täita wenna wastu; seda ei wõiks ja minuga jagada. Tema oleks sinu arust ikka see, kes meie elu ära kihwtitas! — Mit umbes ütles ta. Mina tundsin, et selle wastu ainult nõrgalt wõisin waielda, ja nõnda lahkusime.

„Jah, kas ma ei ütelnud?“ hüüdis Klaara. „Teie oma kahtlus on see, mis teie töö nõrgaks tegi. See on ka põhjus, miks teie pimedusesse walguist ei suutnud tuua.“

Fredrik, meie peame Monki aidata katsuma, kui ta ennast ise enam aidata ei suuda; eks ole nii?“

„Jah,“ wastasin mina nii rõõmsaste kui suutsin, „oleks imelik, kui meie kolmest pärast küpset järelemõtlemist seda sõlme ei suudaks lahti harutada. Siin, sõber Mont, on sul, mis sul siamaani puudus: minu poolt asjatundmine paljudes oludes ja Klaara poolt naiselik kawalusja instinkt. Aga kõige pealt tuleb Mont ise üle kuulata. Tahad sina esimene küsida, Klaara, siis tee seda; mina teen seda pärast.“

„Jah, mina algan,“ wastas Klaara ja waatas Monkile lahkest otsa, nagu oleks ta teda jälle julgustada tahtnud, pärast haawamist. „Ütelge mulle: Kas ei armastanud ta inglase — ta nimi on wististe Howell — Sigridi? Kas ei ostinud ta Sigridi armastust ja liikati tagasi?“

J. Zeterini üleswõtte.

Tallinnas 9. aprillil 1917. Rahwamurd Balti wärsalt ees A. F. Kerenski ja Breshko-Breshkowskaja päraltse jõudmist ootamas.

„Ma usun omelt, et selles elstes, wastas Mont rahulikult. „Aga töö käis üle minu jõu — ma usun, ka teiste juures oleks asi nii! Ütelge mulle, mis tahate, mis ma tege ma pean, ja mina wastan, et ma kõik juba teinud olen.“ „Urge saage ärewats!“ olid Klaara sõnad, niisama rahulikult kui Montil. „Ma tean, et teil niisama palju tundeid kui mõdistust on, wõib olla enamgi tundeid kui mõnel teisel; aga teie meeste juures saab warem wõi hiljem mõistus wõidu. Teie ei saa ju oma loomu muuta. — Noh,

Mont pidi naeratama:

„Ma usun, et ta seda esialgul katsum, aga kui ta nägi, et mind temast paremaks arwati, jättis ta preili rahule ja tegi paha mängu juures weel hea näo pealegi. Oleks ta Sigridile tõsisemalt lähenenud, siis oleks Sigrid mulle seda ütelnud, usun ma.“

„Kas teate seda nii kindlasti?“ wastas Klaara üleolewalt. „Sintmene ei ole ju peigmehe pihtialune, wõi on? Wõi

3. Detserini ülesvõte.

Tallinnas 9. aprillil 1917. A. G. Kerenski tervitab, valjalist välja astudes, rahvast.

Wõtte mulle mõnda teist põhjust ütelda, miks ta teid vihkas, teid mõlemaid?"

"Da see kindel, et ta meid vihkas?" küsis Monk.

"Jah, sellepeale olen ma igatahes kindel; tema on kõige selle õnnetuse sünnitaja. Päewapilt oli muidugi ainult wõidurduus."

Monk naeratas:

"Päewapilt oli, paraku, liig eht."

"Aga siis oli siüüdlane häbemata näitleja," kõneles Klaara edasi; "tema reisis ju natuke aega enne Eweline enesetapmist ära. Kas olete temast pärast veel midagi kuulinud? Waene neiu wõttis oma elu muidugi tema pärast. Mina usun, tema wiis neiu esiti teemandi wargusele ja siis jättis ta tema maha. See'p see põhjus oligi."

"Sellepeale mõtlesin ka mina," wastas Monk. "Ma lasin teda walmata, kui ta Christianiast lahkus. Ta reisis esiti Öteborgi ja siis Kopenhageni. Aga väga vähe teenaoline on, et raha, mis Jürgens maksis, ka tema kätte sai. Tema elas kõik see aeg peost suhu, enamaste kõige suuremas wiletsuses, kui langenud joodik, kes ta oli."

"Died sa sellepeale isna kindel?" ütlesin mina. "Asjaolu, et näitlejal raha ei olnud, wistab minu arwamisest kõi ümber."

Tere tulemast!

Wägede taga ja elafid, priiuse-
pääte,
orjuses oigafid, laua ja wäänlefid
walus . . .
Kudas sind ihtas mu rahwas, kes
alandlik, wäike,
kudas sind ihtas ja kudas su pä-
rast ta palus!

Harwa me juurde sealt tungis
su soendaw lõte,
harwa wilkus sealt meile su tul-
laseid kiiri;
paks aga oli me wahel weel
mägede tõte —
heledust nägime üffinda wäjas-
pool piiri! . . .

Nüüd aga äkitselt orjuseilt
ja pääfid,
heledaks muutus me muru, sealt
tadus tõik pime,
töötama hakkafid jällegi lepad ja
ääfid —
mägede tagast ja tõusid kui imede
ime . . .

Tere ja tulemast, soendaw
priiuse pääte!
Sära ja paista ja lõrwalda meie
seest loibus!
Oigugi kodu meil alles weel
waene ja wäike —
rikkaks ja kauniks ta saagu nüüd
priiuse loibus!

R. Põib.

"Jah, eks ole tõsi?" Monk naeratas jälle wana moodi. "Ja sellepärast kogemuse oleksid sa kiiresti teiselgi punktil saanud, kui asja üle nii mitmekülgiselt oleksid järele mõtel-
nud kui mina."

"Aga üks arwamine peab omeli õige olema!" ütlesin mina. "Üks lahest neist on teemandi igatahes warastanud."

"Jah, see'p see kogu asi ongi," oigas Monk, "et ainult üks arwamine olemas on, mis kõigi sündmuste juure pas-
sib, ja see on, — sin muutus ta hääl peaaegu sofiaks —
"ja see on, — et — et teemandi Sigrid wõttis, et oma wenda aidata, et Howell ta päewapildiks wõttis ja et tema teemandi Jürgensile müüs. — Ei, ärge ütlege, mis nüüd ütelda tahate, proua Viller; pidage mees, et mul kindel nõu on mõne päewa pärast Amerikas reisi ja Sigridi oma kätt pakkuda. Kudas wõiksin ma temale oma usaldust paremine näidata?"

Klaara ei wistanud midagi.

"Kus wiibib näitleja nüüd?" küsisin mina.

"Tema suri Daanimaal ühes haigemajas joomahullusse. Mul oli seal kaua aega agent, kes temalt katjus teateid nõu-
tada, kuid asjata. Agent sai mulje, et näitleja teemandi-
wargusest midagi ei teadnud, vähemalt mitte midagi niisu-
gust, mis meile oleks tähtjas olnud."

"Ja madam Heierfen, kas sa tema juures õnne ei kat-
sunud?" küsiti mina.

"Katsujin teiste inimeste kaudu igamoodi. Mind ta
näha ei taha. Näeb ta mind, siis läheb ta hulluks ja süü-
distab mind tütre surmas."

"Eht joodiku wiis."

"Wana Friit maksab talle iga aasta painkitt; aga et
naine joob, siis ei jattu sellest. Nii elab ta ilmast ilma
kõige suuremas wiletsuses."

"Ja Howell?"

"Howelli pole ma iial filmast lastnud, kuigi teda raste
on waiwata. Ta elab nagu paljud teised inglased hoopajal
Londonis, sügisel siin ja seal mõisas ja muul ajal on ta
reisil. Zemat on oma jahklaew ja suwel on ta mitu korda
Norramaal käinud. Kuid kõigil neil aastatel on ta ainult
3-4 korda Christianias wiibinud ja siiski lühikest aega. Ta
elas siis „villa Ballaratis“ wana Friit juures.

Minu Inglisemaa agent on mulle teatanud, et teda seal
mängijana tuntawat, kes enam raha wälja andwat kui tal
seda olla. Paljude aastate jooksul on ta tihti Yorkshire's
ühes mõisas käinud — Wighton Hallis — kellegi mõisniku
herra Wightoni juures. Arwatakse, et ta selle ainsa tütre, kes
juba elatanud on, ära wõtab. Mispärast see wahelord nii-
kaua testab, pole teada. Arwatakse, et ta haput õuna enne
ei taha hammustada, kui teda häda sunnib. Inimesed siin
linnas arwawad, et tema wana Friit pärija on. Wõib olla,
et seep see põhjus ongi, miks ta kofimise edasi lükkab; wa-
heht teeks Friit jurm ta wiletsad warandusliised olud jälle
heats ja tal polegi tarwis enam elatonud naist kofida."

"Sul ei näi selle inglase wastu enam isearalikku süm-
patiat olewat?"

"Mul pole tema wastu iial isearalikkusümpatiat olnud,
ja nagu ma waremalt juba tähendasin, paistis tema olew
mulle kahtlanegi olewat; jah, ma ei suuda seda põhjust
ütlelda, aga mina teda ei usu ega usalda. Ma tunnen, et
tema ses draamas osa on etendanud, mida ma ei tunne, ja
usun, sinu abitaasa instinkt ütles tale sedasama."

"Instinkt!" kordas Klaara. "Itka peawad naised, kui
ühel wõi teisel wiisil õigele otsusele oleme tulnud, kuulma,
et neid ainult meie instinkt sinna on aidanud. Kuulge,
Mont, mina ütlen, et herra Howell päewapildi on wõltsi-
nud, et Sigridi õnnetuks teha. Ja sellele otsusele jõuan ma
järgneval wiisil:

Olles selle päewapildiga kõik korras, siis pidi ju tee-
mant sel päewal Sigridi läes olema. Aga just selle mastu
waidleb ta otjekohajelt — Ei, ärge katsege kõrwale põi-
gata, Mont. Teie ei julge mulle ütelda, et ma, nagu kõik
naised, mitte loogikalik ei saa olla — eks ole nii? Ja nüüd ei
waata teie mulle filmagi. Aga mina ei ole veel lõpetanud
Oletame, et Sigrid waleatada tahaks ja wõiks, mis oleks tal
kergem olnud, kui tõe wastu järele kiita, et ta sel päewal
juhumisi muuseumis käis, teemanti filmities ja selle siis jälle
ta tohale tagasi pani. Keegi ei oleks päewapildi mastu
walelda wõinud. Ei! Sigrid ei olnud rumal, ja teie peate
tunnistama, et ta kõige lollemal wiisil ei waletsaks, kui ta
tõeste waleatada tahaks. Tunnistage, Mont, et mul õigus
on! Kõit räägib selle poolt, et ta tõtt on rääkinud. Tema
ei ole sel päewal kella 5-7 $\frac{1}{2}$ wahel Friit muuseumis mitte
käinud ja päewapilt oli wõltsitud!"

Mont pidi naeratama; aga see oli lootusetu naeratus.
Ta astus nurgas seiswa wäitse raudkapi juure ja tuli sealt
kohe jälle ühe wäitse asjaga tagasi, mille ta meie ette lauale
pani. See oli wäike päewapilt lahe klaasplate wahel, mida
tats gummipaela ilufaste koos hoidsid.

"Kas see ongi see päewapilt?" küsiti mina.

Klaara ja mina krutasime ühtlasi sellejärele kae wälja;
Mont oli pildi ühes suurestegegewa klaasiga lauale pannud.

"Küll näete ise. Kus paljas film ei aita, aitab klaas."

Meie tarwitamine. Klaasi Klaaraga waheldamisi.

"Ma olen oma wanale sõbrale, politseimeistrile, tänu
wõlgu, et selle piibi oma kätte sain," kõneles Mont edasi.
"Minu palwe peale andis ta selle mulle alles kaks aastat
päraast kohut. Pealegi pidin tale töötama pilti tulekindlas
kapis hoida ja mitte ära kaotada. Roh, seda tõotust ei oleks
tarwis olnudki."

Päewapilt läks kirielbussega kofku, mis Mont temast oli
annud. Ta oli 3-4 tolli kõrge, aga wäga kitsas, nii et
waewalt enam näha oli kui naistekuju lohise kapi ees ja
riiulid. Need riulid olid kõiksugu wanu asju täis. Päe-
wapilt oli imefelge ja hea.

"Waadake selle naisterahwa pahemat kätt," ütles Mont.
Mina hoidsin suurestegegewa klaasi päewapildi kohal ja
ütlesin:

"Jah, ma näen teda. Tal on sõrmus sõrmusesõrmes."

"Ja see sõrm on harilik, terwe, mitte wigane?"

"Täitfa harilik ja terwe."

"Näed fa elewanti kapi kohal filmil ja kella ta otseesi-
fel? Mis tundi ta näitab?"

"Kannata; ütlen minuti pealt: 9 minutit üle pool kuwe.
Arwusi ei ole kerge lahutada, aga näitajate seisang tunnistab
seda selgeste."

"Jah, õige, ehk küll elewanti dieti kolm tolli suur on.
Tema on ühes teiste ehtasjadega filmil ühe Neapoli elfen-
beini nikerdaja meistritöö. Näituseks näed fa seal kõrwal
Milo Wrenuse kuhu wäitset koopiat?"

"Jah, näen; aga ütle mulle, Mont, kelle sarnane on
see isik siin päewapildil — preili Friit wõi Eweline sar-
nane?"

"Muidugi Eweline sarnane! Küll olin Sigridi selles
ülikonnas ja kübaras nägema wilunud, nii et esm-iel waa-
tamisel weel mõtlema pidin; aga selgema filmitemise pu-
hul ei oleks ma ütlema wiwitunud, et see Eweline on,
tema ja mitte keegi teine, kui sõrmelugu sinna juure ei oleks
tulnud."

"Kas päewapilt waadati üle, wõi mitte?"

"Kui iial üht päewapilti hoolega läbi on waadatud,
siis on see just see päewapilt. Kudas mäletad, andsid päe-
wapiltnik Rodin ja weel üks asjatundja omad tunnistused
kohtus Eweline kaalus. Pärast katsumi pilt ülikooli wiiskä-
kabineti läbi. Kõit otisused lätsid sellepoolet ühte, et päe-
wapilti pole muuta katsutud — ei retusherimise läbi, ei tei-
sel teel."

Kuna mina Montiga juttu edasi ajasin, wõttis Klaara
piibi oma kätte. Ma ulatafin tale suurestegegewa klaasi, aga
tema liiskas selle tagasi ja hakkas pilti wahima, ilma et
kordagi oleks üles waadanud.

"Sina oled wahest wäsinud," ütlesin ma Montile, „ja
meie küsimused on sind tüüdonud; aga kui sa weel wastata
tahad, siis soowiksin weel midagi küsida."

"Ole nii pai — sinu küsimised aina tõemustawad mind.
Mis mina soowin, on, et sellest nõutud ringist pääsesin, kus
mu mõttet kuu aastat on ringi keerelnud, ilma et oleksin
pääseteed leidnud."

"Kas wõib seda kindlaks arwata, et see pilt just 10.
mail päraastidunat kella 5 ja 7 $\frac{1}{2}$ wahel on üles wõetud?"

"Tõeste. Aga „Hommikulehe“ kirjajaatja ei ole wõhst
nii selgeste seda ütelnud, et see sullegi selgeks saab. Kuule
siis: momentaparadil, mida herra Howell tarwitas, on sees
rull, millel präpareritud paber ilka tümne piibi tarwis peal
on. Jga uue üleswõtte eel keerotakse rulli kruwi abil nii-
kaua, kui uus arw ilmub. Da rull äraarwitatud, siis wõib
ta piitide walmistegemiseks wälja nõtta, mille järele uus
rull sisse pannakse. Selle piibi tagaküljel seisab nr. 10.
nr. 9. mis fa kohtu käes oli, kujukatas grupet, mille Howell
enne Jürgenssi araminekut muuseumis oli üles wõtnud. Vä-
hem pilt nr. 10. peab siis wahelajal kuni piibi äraandmi-
seni päewapiltnikule üles wõetud olema, nii siis kella 5-7
wahel. Sa näed, et wõltsimine wõimata on, isegi kui Ho-
well seda oleks tohtnud teha. Eks ole tõsi?"

"Jah, wäga tõsi. Siis jääb weel ainus küsimus, kas ei
lõkatud kella elewandi otseajel kogemata wõi mõnel pahal
mõttel edasi wõi tagasi, nii et ta teise kellaaja näitas."

"Sina küsid sedasama, mis ma eneselt juba palju aas-
taid olen küsinud. Mis teada on, on see, et kell ühena dieti
5 ja 7 $\frac{1}{2}$ näitaks. Et kella wahelajal seati, on wõimata.
Klaasplate, mis numbrilauda katob, seisab nimelt mitteliit-
lumata kaanes. Tahetakse kella teistii seada, siis peab terwe
wärt alt wälja wõtma, kuna wäike metallplate elewandi
kõhuft wälja wõetakse. Kui elewant kaks päewa päraast
Eweline wabaks mõistmist läbi waadati, ei leitud mingisugust

jälge õhufeses tolmulorras, mis plate ja elsenbeini wahale oli tekkinud.“

„Uga siis jääb veel aeg üle. See näitab ju, et Sigrid sel ajal, mis kell päewapildil näitab, pandimaja pidaja juurest veel ei wõinud tagasi olla. Niipalju kui mina aru sain, oli see asi ainus punkt, mis ta wannutatud meeste kohtus päästis?“

„Ma tahan sulle nüüd oma arwamise otselohaselt ära ütelda. See punkt oli küll, mis ta päästis, sest et wannutatud mehed teda filmas pidades süüklüsimuse peale ei pidid loitma, wabandufena, et selle peale mitte „jah“ ütelda. Mina usun, et wannutatud meeste hulgas kedagi ei olnud, kes Sigridi süüdi südamis ei oleks ustunud. Uga taitsja rõhutas väga kawalaste seda selgimatust, mis terve asja peal lehwis, kui ta wõimalust, et wannutatud mehed efsida

„Kas lubate, et selle päewapildi tohin koju kaasa wõtta?“

„Sa oli pilti ükssilmil wahtinud ja seisid nüüd Montki ees, pilt käes.“

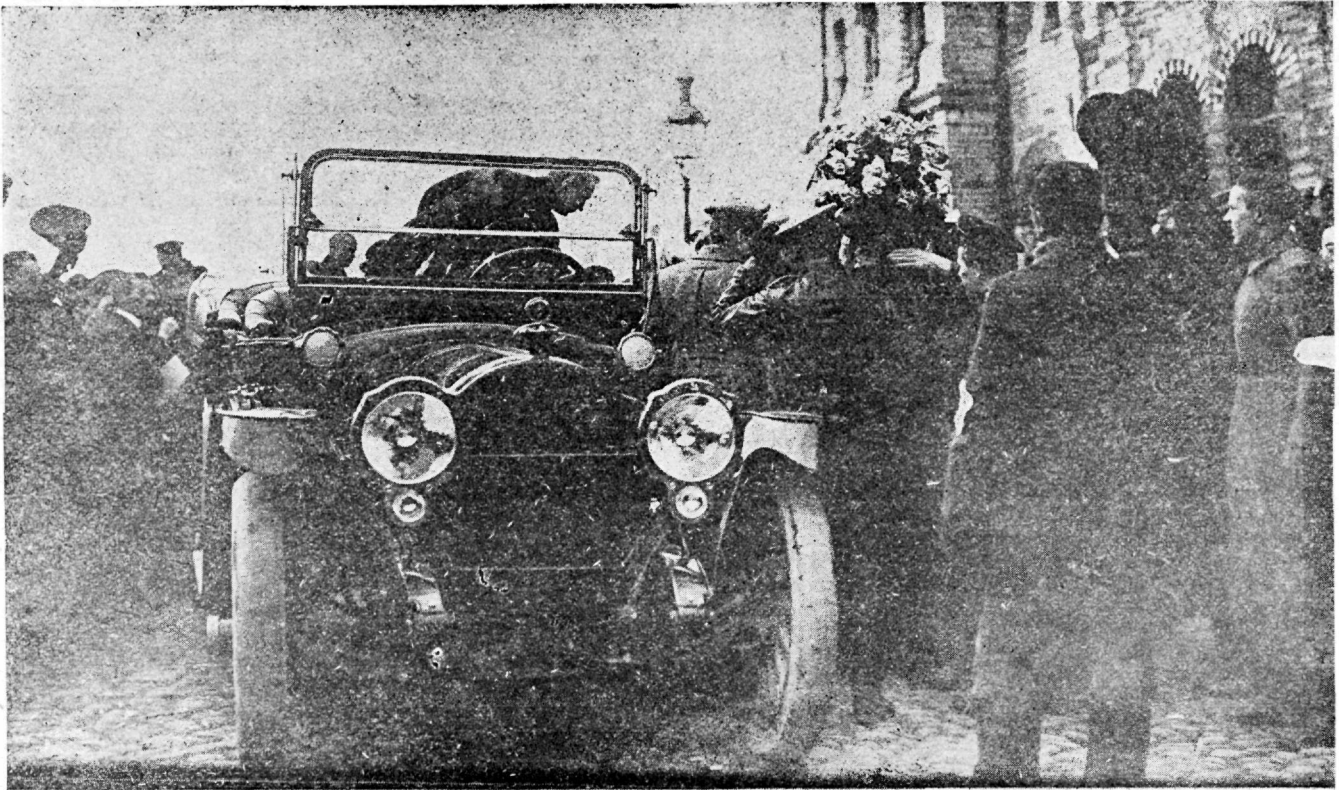
„Mont mõtles pisut aga ja ütles siis:

„Kui lubate, et pildi Fredriku raudlappi panete, kui teie teda enam ei filmitse.“

„Mina luban küll.“ oli Klaara wastus. „Uga mina teen teile selgetsi, et see päewapilt wale on!“

Minu abilaasa sõnadest kostis nii kindel otsus, et Montile weri ärewuses palgesse löi. See kord ei märganud ma seal mingisugust lootuset naeratust.

Temale ei jäänudki aega wastamiseks; sest Klaara hat-
tas ruttu kiibarat pähe panema ja ütles siis mulle:

J. Seterini üleswõtt

Tallinnas, 9. aprillil 1917. Wätsjali ees. A. F. Kerenski wõtab automobili peal lilleimpuusi wastu.

ja tööde pärast päewawalgele tulla wõiks. Sellepärast arwastid nad paremaks süüklüsimise peale „ei“ ütelda, et pärastistest seltebustest pääseda, ja selleks andis aja mittekohtumisel neile põhjust. Sa mõistad, mis ma arwan?“

„Mõistan. Uga mis arwad sina isiklikult selle aja lah-
tumiseks?“

„Minu arwates on see tunnistus tunnistusels teiste tunnistuste hulgas, et asjas midagi saladuslikku on, midagi, mida ma kuus pikka aastat olen wälja uurida katsumud, aga asjata. Sellepärast pean ma enesele tunnistama, et sel, kes Sigridi süüdi usub, õigus on ütelda: Oletame, et kut-
sar kaunis ruttu sõitis, siis pole ajawahe suurem kui wiis minutit. Sellejärele ei wõi midagi arwamise wastu ütelda, et wahke sellest tuleb, et kellad linnas mitmesugust aega näitavad.“

Siis hüüdis Klaara wahale:

„Nüüd läheme, Fredrik; kell on ju üle kolme öösel ja homme on ka päew.“

„Head ööd, Mont!“

„Head ööd!“

„Kannata veel!“ ütles mu abilaasa. „Mont, kaks asja peate mulle enne veel teada andma. Kus elab madam Reierjen nüüd?“

„Wanas kohas Russelõki uul. nr. 44.“

„Ja kus on need riided, mis Eweline wargusepäewal kandis — tähendab: kiibarat ja jak, mis tal päewapildil sel-
jas on?“

„Wististe on Reierjenil nad veel alles, kui ta neid veel pole ära müünud. Need olid ka kohtu ees, kuid anti pärast õnnetu tüdrukule emale wälja. Uga mis arwis te seda kü-
site? Teie teate ju, et — —“

„See on esialgul minu asi. Veel kord: head ööd!“
(Järgneb.)

Salbidsha nutt.

Arabia wagajutt. Armando Sorani järele -Im.

Kui talw kätte jõuab ja mäeldhedeš kül'm põhjatuul huluma hakkab ning tinakarvalised pitmed taewa alla kottu kuhjab, kuulewad dšubekkide sugubaru arablased, kes endi telgid Sagori mäejalale üles tõõnud, iga õffel Salbidsha nuttu.

Utti keset südaõõd kõlab koebliit oigamine, mis aegamissi waluks, waigistamata nuuksumiseks paisub. Tuul kannab ta terweš orus laialt, ja nii ulatab ta wiimaks ta laagrinti ja paneb selle elanitude südamed hirmu pärast wärisema.

Palju aastaid tagasi, jutustawad wanadmehed, wiibid dšubekkide suguharu arablased nende wastu waenuliste šhiutkuride ikle all, kes terwe Baschjani mägestitumaa üle walitsetid.

Kui dšubekid enim wanlaste rõhumist wälja ei suutnud lanata, nad oma silade hõudade juurest, jätsid endi feniseid eluameed maha ning pöördid Nazjeredi mägede poole, mis Sagori mäe was u aiuwad.

Aranähes, et maa sin hea ja rammus oli, otsustasid nad siina eloma jääda ning loid endi tege d üles.

Mõne aasta pärast olid dšubekid juba niisama wägewad, kui šhiutkuridki. Siis tehti mõlemi suguharu wahel rahu, ja elati üksteise kõrwal leplikult nina waitkelt ebasi.

Wah-peal furi dšubekkide sheik Achm t ära, ja suguharu wanemad walisid tema asem'e tema poja Machmedi.

Kui wiimane sheibiks sai, oli ta kõigest ühelsateistkümmend aastat wana ega tunnud weel naisterahwaid.

Suawõõru wanemad tulid tema juure ja sõnasid:

"Nüüd oled sa meie sheih, ja sellepärast peab sul tingimata naine o'ema!"

"Ma wõtan enesele pruudi ainult šhiutkuride suguharust," wastas Machmed neile.

Sheihi wastus oli suguharu wanematele meeltnõõda, ja nad teatasid sellest šhiutkuridele.

Seal laotis wiimaste sheih Machmedi juure tästjala järgmise sõnatega:

"Minu wennal Ibrahimil on tütar Salbidsh. Ma annan ta sulle naiseks, ja walitsegu sellest päewast peale meie wahel rahu igaweste."

Nii sai Ibrahim tütar Salbidsha Machmedi naiseks. Elatanud isa armastas oma tütart üle kõige maailmas ja ei tahtnud temast kubagi lahutada. Ta jätkis oma suguharu maha ja läks tale dšubekkide maale kaasa.

Machmed hakkas oma naist kõigest südamest armastama. Salbidsha oli ilus, kõrge kaswuga ja sale, nagu palm. Tema mustad juuksed ulatasid allapoole põlwi, tumedad silmad särasid, nagu õõed, kahwatus näos ja olid sügawad ning saladuslikud, nagu meri.

Salbidsha ei naeratanud kunagi, nagu teised noored naisterahwad, ja kerge nutruselise ei lahkunud ial tema näolt.

Sihtilugu nägi Machmed, et Salbidsha nutab ja suured pisarad teemandikividena särades tal mõõda põsti alla woolawad. Kui ta tema kurbuse põhjuse üle järele päris, wunastas Salbidha ära, haaras tema käest kinni ja surus oma kuumad huuled tugewaste selle wastu. Machmed kallistas ja suudles teda omalorda, wandus tale igawest armastust, läks siis tema juurest emale ja watas jalaja walusaid pisaraid. Salbidsha oli tale igaweseks jalabuseks, nagu see mägitigi, mis tale telki kätte paistis: ta oli niisama ilus ja nõiduslik, ta oli niisama ligi, seisamal ajal oga ta niisama laugel.

Oli waike suwedõhtu. Päite oli juba mägede taha kadunud, ja ainult tulekarwa ehapuna kattis weel taewast. Naisterahwad walmistasid suitsuwate kollete juures õhtu sõõli. Sheihi telgi juures istusid suguharu wanemad oma pealiku ümber waipeade real.

Machmed waatas mõttes laugusesse, seejuures pilka piipu suitsetades, ja kuulas wanemate jutus usi kõrbes elutewatest pühadest beduinidest ükskõikelt pealt.

Korraga tõstis ta pea üles ja jäi midagi kuulutama.

Ra wanemad pöördid endi pead sinnapoole, kust läheneu hobusetabade pligin kostis.

Mõne minuti pärast tuli widewikus musta mantli kisse mähitud ratsaniku togu nähtawale. Ta peatas shehi telgi ees ja lausus, i ma et ta hobuse seljast maha oleks tuinud, kõla a häälega:

"Rahu olu teile kõigile!"

"Ja ta sinule!" wastas sheih, aegamissi waiba pealt üles tõustes.

Tema järele tõusid ta suguharu wanemad üles.

Ratsanik hüüas sodulast maha, kergitas kat t näo ees, ja tema mustad silmad wälkusid, nagu äike, — kui ta järgmiste sõnadega Machmedi poole pööras:

"Sinu ori toob sulle, dšubekkide sheih ja wanemale Ibrahimile šhiutkuride sheihilt terwitust!"

Kõõemu ilma ilmus Machmedi näole, ja ta ulatas tästjala armuli ult käe. Nende pead lähenesid, sheigi parem põst puutus nooremehe pabema põse wastu, ja nende huuled ühinesid läbi seks suudlusel.

Sedasama teati taajolg ta teiste suguharuwanematega, ja astus wiimaks Ibrahim juure.

Wanamees oli eemal juba hull aega noortmeest silmistanud, ei tuutand enesle aga meelde tuletada, kus ta teda waremalt oli näinud.

"Kas see tõeste siis Nazis on?" sõhwatas korraga tal peast läbi.

"Kust oled sa tu'nud, Achhi sulane, ja kuhu wiib sinu tee?" küsis Machmed oma üliiselt.

"Ela koidu ajal asin ma Surani mägedelt teele, Egiptuseesse minemat karawani saates, ja pöördin siis kõr-wale ning juhtisin oma hobuse siia, et teile šhiutkuride terwitust ära anda. Homme hommikul lhen ma karawanile järele, kes selleks ajaks igatahes kuigi laugele ei wõi jõudnud olla."

Ibrahim ei suutnud oma filmi nooremehe pealt ära pöörata.

Küäl ne pani seda wiimaks tähele ja küsis wanamehelt pilkawa naerotusega:

"Kas sa siis mind ära ei tunne, Ibrahim?"

"See on tema!" ütles wanamees endamisi, ja seal ärkas temas soow sel jultunud noorelmehele kõrist kinni haarata ja teda weaga wastu kinni wirutada; aga wõõraste wastuwõõttuse rühade seaduste kohaselt taltsutas ta ennast ja siistis ainult läbi hammaste:

"Ei!"

"Kas ei mäleta sa siis oma wennapoega Nazis?"

Miks Ibrahim siis Nazisest maletama ei pidanud! Juba wietestitümmne-aastase poistefena oli ta tema tütre Salbidsha südant wõita püüdnud. Kui Ibrahim sellest teada sai, ajas ta wennapoja suguharust wälja. Sellest oli juba mitu aastat mõõdas, ja ta ei olnud seisaadik Nazisest enam kordagi näinud.

Machmed märkas, et Ibrahim tema külalise wastu just kõige suuremat lahust üles ei näidanud, ja hüüdis sellepärast:

"Dniistatud õgu igauks, kes minu telgi warju astub!"

"Dniistatud olgu ta sina!" wastas Nazis.

Machmed hakkas nooremehele sheihi ja kõigi šhiutkuride suguharu wanemate terwise üle järele pärima, kuna Nazis kõigi tema kallimiste peale täpikalt wastas ja omalorda Machmedi ja selle omaste terwise üle järele päris. Siis hakkas ta waimustusega beduinide pühast ja suurest sheihilt Reschidist, tema wägewusest, heldusest ja õhtusest, oma suguharu neiuide ilust ja weel palust muust. Silmad särasid tal, nagu täbed, ja tõmmule näo e ilmus wahetewahel naeratus, mis luminalgeid hambaid pa jastas.

Jutusajaja ümber kogus hull kuulajaid, kes tema jutustust hoo'ega tähele panid.

Jlusa nooremehe tulekust said ta naisterahwad teada, niisamuti ta Salbidsha

Silja õffel ilmusid tee ääres kaswawa sajo-aastase puu alla, mis sheihi telgist noolelennu laugusel seisis, tats kallistajat warju.

Rauged täbed walgustasid neid lahelt tumefinise

Waldemar Krusberg,
Tallinnast.
Austrias wangis.

Pärni Limberg,
Lüiste m.
Sõjaväljal.

Alef. Jänes,
Tallinnast. Saawatud.
Georgi rist. Sõjaväljal.

Alexander Schmidt,
Juurust.
Tegevas sõjaväes.

Aleksander Uddo,
Narwa haigemajas.

taewa sügavusest, ja puude okstel puhkavad linnud ärta-
sid mitu korda nende waljude suudluste läbi üles.

"Miks tulid sa siia?" kõas tafane naisterahwahääl.
"Kas ei laanud ma sulle sõna: Müüd wõi mitte ilal?"

"Süda ei hooli kästudest!" wastas meeserahwa hääl.

"Ma wiibisin sel ajal kangel... Dõ ja päew otša kihu-
tastin ma puhtamatakt sinu poole... Arawastinud hobune
langes mitu korda teel maha... Kui ma wiimaks sinu
asupaika jõudsin, ei olnud sind enam seal: sa olid juba
ära sõitnud... Ma titkusin eneselt juurteid peast, nutsin,
nagu laps, — aga kõik oli asjata."

"Mina aga waatasin ühtesoodu ringi, kui me jõe äärde
jõudsim. Süda pekis mul nii waljuste sees, et ma iga
filmapiit surma kartsin. Jaa warju pidasin ma sinuks;
sina aga ei tulnud mitte! Miks tulid sa siis müüd? Sa
oleksid pidanud minu sõna kuulama."

"Minult mitte selles asiast! Ma ei lahtu siit mitte
enne, kui sa walmis wole minuga kaasa tulema!"

"Ei, ma ei wõi sinuga kaasa tulla! Sa oled liig
hilja tulnud."

"Siis armastad sa Machmedi?"

"Ei! Arabia naisterahwas armastab ainult ükskord...
Aga ma olen kord juba teise omaks saanud, ja pean ka
tema juure jääma. Mine... mine siit!"

"Ei! Niikaua, kui ma elus olen, ei lahtu ma siit
mitte! Mäe all ootawad mind üleni sõjariistust sekkime-
hed. Meie hobused on tiired, nagu totkad... Salbidsha!
Ei wõi surm?"

"Kardan, et wiimast tuleb wälida."

"Ara kardad, Salbidsha! Kõik magawad sügawas
unes. Tule minuga!"

"Ei, Nazis, jäta mind!"

"Sina oled minu... minu oma! Ja jääb ka minu
omaks!"

Kui kára läbi lekerutatud linnud endi pesadesse ta-
gasti pöörasid, nägid nad maas kaht warju, kes üksteise
kaenlas puhkafid.

Korruga o'i puu tagant sahinat kuulda, ja keegi lumi-
walge wanamees kerks nagu maa seest üles. Nazis ei
suutnud ennast jalulegi ajada, kui ta Ibrahim pöueoast
läbi puuritult surmalt maha langes. Salbidsha karjatas ja
kuttus minestanult maha.

"Kui sa minu sheihi naine ei oleks, lõõksin ma sinu,
nagu koera, maha!" hüüdis Ibrahim ja astus jalaga tütre
pea peale.

Rõidu-ajal koasid kõik suguharuwanemad Machmedi
tolgi juure hommikupalwale, aga Ibrahim nende seas ei
olnud. Wiimaks ilmus ka tema, lahwtatu ja ärew, ja fil-
mad wälkufid tal wiha pärast ning käed wärisefid, nagu
palawitus. Machmed heitis tema peale rahutu pilau ja
teretas teda, aga wanamees ei wästanud tema terwituse
peale. Selle järele piitrafid sheih ja wanemad ta imesü-
sega limber, ja Ibrahim pööras Machmedi poole järg-
miste sõnadega:

"Kuulata mind, sheih Machmed, ja teie, õubektide
suguharu wanemad!"

"Kõnele, minu lastija, minu naise isa! Sinu sulane
kuuleb sind," wastas Machmed tale.

"Minu poeg," kõneles Ibrahim edasi, "halb lugu on
täna õffel sinu perekonnas sündinud! Sinu naine on en-
nast häbitawalt ülewal pidanud!"

Machmed lahwtatas ära ja hakkas kõigest kehast wa-
rifema. Weider tuluse löi tal filmis leegitsema.

"Minu poeg Machmed, läsi täna päitfe loojamineku
ajal oma naist Salbidshat ära surmata! Minult seeläbi
wõib terve sinu rahwa au peastetud saada ning jääb ka
minu wanapõlw häbitamata!"

Machmedi nägu muutus kord weripun seks, kord lu-
miwatgeteks, kui ta wiimaks kõuehäälel hüüdis:

"Ma armastan oma naist! Häda sellele, kes teda
kas wõi ainult sõrmeotfaga puudutada julget! Häda
sellele, kes tema kohta ka üheainufese halma sõna ütleb!"

Ei jõudnud ta weel oma sõnadega lõpule, kui Ibra-
him üles kargas ja omakorda walju häälega hüüdis:

"Kuule mind, õubektide sheih! Ma sülgan sulle nätku
ja surran ise selle kõwatu naise!"

Ja ta haaras wõõ wähest pöueoda.

"Schiuffuride wanem! Ma tambin jalgadega sinu
filmad siise! Langegu sinu tütre weri sinu pea peale!"
wastas Machmed, Ibrahim kallale karates.

Suguharuwanemad ei jõudnud neid enam üksteisest
lahutada, ja nii langesid mõlemad üleni werisest elu-
talt maha.

Päew ja õõ otša pidafid suguharuwanemad selle üle
ndu, mis nad Salbidshaga peale pidid hakkama, ja saatsid
wiimaks kurjateaja järele.

Kui Salbidsha wärisedes ja surmukahwtu näoga
nende nõuvidamisele ilmus, tõusis Abdallah, kõige wanem
nendest, üles ja pööras tema poole järgmiste sõnadega:

"Ogu äraneetud see päew, mil Allah sind inimese
tuju järele löi! Ogu äraneetud see minut, mil sinu jalg
esimest korda meie pinnale astus! Täna tajutakse sulle
sinu süü tätte: sa oled surma mõistetud."

"Mine siit, mine!" karjusid kõik suguharuwanemad
ühel häälel.

Salbidsha lahkus nuukfudes.

Õffel, kui wanemad Salbidsha järele tulid, nägid nad,
et tema juuksed halliks olid läinud. Ta hoidis ennast wä-
riferes nurgas peibus, ja hakkas oma piinajaid nähes mee-
letult karjuma. Nad wedafid ta wägise telgist wälja, wi-
fid ta soja-aastase puu alla ning kinnitafid ta raudketti-
dega selle külge. Selle peale lahufid nad sügawas wai-
kuses õnnetu juurest, teda ütfinda oma hirmsa saatuse
hooletks jättes.

Kolm päewa ja kolm õõd kuulfid tellide elanikud Sal-
bidsha südanlõhestawat kisa ja õigamist; neljandal õõl
waitis tema hääl igaweste.

Seal sirutafid suguharuwanemad endi käed taewa
poole wälja ja sõnafid:

Johannes Rutt,
Tartust.
Tuleliini.

Karla Rutt,
Tartust.
Sõjamaal sõjavangis.

August Rutt,
Petrogradist.
Tegewas sõjaväes.

Johannes Soe,
Tartu lt.
Sõja algusest tuleliini.

Peeter Soe,
Tartu lt.
Tegewas sõjaväes.

"Meie ei ole endi käsi selle patuse verega mitte rojastanud! Ei ole teist jumalat, kui ainult Allah, ja Mohammed on tema prohvet!"

Pimedatel talveöödel, mil maru, nagu metkloom, mägedes hulub, kuulevad arablased veel tänapäev hale-dat naisterohwa tisa ja oigamist, ja teavad, et see Sal-bidsha nutt on.

Kewadehommi sõjaväljal.

Wäsinud rändamisest kewadel, warases toidu-amarufes, istusin puhkama lamedale kiwile, kárnalute mändide alla. Pühkisin käega otjalt higi ja saatsin tumma ohtamise enestest kuulmatult kaugemale; hingasin rinda wärset, karastawat, kewadeõhku, mõtlesin — mõtlesin olemasolewate ja olemas-olematute asjade üle.

Lootuseta pahmasin talwel sügawas lumes, rinnuni rüüsin põhjatutes hangede kuhilates; lootuseta kaotasin enestest juba wiimase usu, et kewade tuleb, et ma wälja pääsen sellest tüütawast imbrusest kewade päitepõisikse, uueste ärtawasse elule. Aga ometi — wastu suutsin panna, ja nüüd olen jälle stus, kewade. Ole terwitatud ja kaua-igatsetud aeg!

Kewade! Ma ihlan palju, ma igatsen lošina palju. . .!

Suudad ja seda mulle kõik anda. . . ?

Kuulsin poolpimedikus imelisi hääli, mis kosisid sofinana, mahedalt, nagu hõljuwas taktis. See oli kewadetuul, kes mängis pilweraasutestega tumedas taewaruumis, õõsutas nende rohkeid warjusi tultuwate mändide latwus. Tundsin oma põskil pehmet paitusi; uimanesin sellest, kui oleks see mu ammuigatsetud jumalus, mu ideal, mida ma kätte ei saa, mis mulle alati kaugelt ja kättesaamataks jäi. Ja seal kõrgel ülewal hõljus ta, minuist jumladatud idee — wabadus. . . . Ta lendas ja puudutas oma tiibade wuhinaga mind. All madalal wäenlesid alandlikud orjade kogud ussi-dena pori sees.

Korruga said nad julgemaks, püüdsid kõrgemale ronida — wabaduse poole. Paljud neist kutsusid ja surid. . . ! Aga jumalus lähines neile, päästis neid lahti sõdemist, millega nad kinni tõidetud; andis neile tiivad, et nad temaga ühes, wabas kewadeõhus lennata wõiksid. . . .

Ja nüüd korruga istub ta minu süles, see kättesaamata jumalanna. Ma tundsin ta paisumat rinda oma südame juures, tundsin ta pehmeid käsa oma kaela ümber, ta põle-wat suudlust oma kuuwanud huultel. Kirglikult surusin ma teda oma rinnu wastu ja püüdsin waadata ta sügawasse säre-silma, mis warjatud pimeduses pakkude juukselokkidega. Kuulsin kõrwus ta hääletut sõnade sofinat. See oli waba-dus. . . . kewade — ammuigatsetud kewade — kes istus mu süles warases toidu-amarufes.

Mäletad? küsis ta mult. Mäletad — see oli tõd mine-wifu nooruskewadel, kui oli waba ju lapselik hing sellest, mis elus patuks ja ülekohtuks nimetatatse.

Mäletad — siis elasime ainult oma õnnele, oma armas-tufile, aga sellest, mis ilmas oli, sellest ei suutnud ega taht-nud meie aru saada. Mäletad — siis pugestn su süle elawa kehana, kui isikine kaugel noorusrändadel. Meie ees sinen-das meri walendawate jäätükkidega, keda tuul ruttu kaugemale, hulgumerele ajas; meie ümber tärkasid esimefed kewadelilled, kartlikud, õrnad; meie pea kohal naeris hele kewadepäite — naeris ainult meile. . . . Mäletad — kuda ja mind siis armastasid, kuda ma uppusin su kallistuste ja suudluste hoogudesse.

Kadunud olin ma kaua sulle. Minult näid, kewadel, tulen tagasi su süle kaduwa õnnena, mil' täidetud su rind mälestustest — mälestustest, mis suured ja pühad. . . .

Taewas läks walgemaks. Ükskõikne, märg, wõfine maa mustas kui suretu waip. Sõdas kumas tulekahi, aga õhtu-poolisel taewaserwal wõbedasid hallrohelised jooned, nagu lendawad maod. Kaugel kerkisid üles üffitud kujud, heitsid eneste pealt ära õõwarju katted ja said aegamööda selge-maks, nähtawamaks.

Nüüd seletas mu film tumedaid kogusi, porisel metsa-teel. Need olid sõlbatid, kes, eesliinilt tulles, aegamist edasi rühkisid — neid liikus tee peal, tee kõrwal metsa all pehmel karujambalal. Näis, kui poleks nad mitte näidised inimesed, waid Manalasse läinud muistsed sõdurid, keda idajumal uueste, sõjets, tapperitalgule on kutsunud, wälkivad püski-odad punasid hommikuses walguses, kui oleks nad kõik wärsked were sisse kastetud. . . .

Buude õtsad sirutasid endid walguse poole, nende hul-gas ta kuulist purustatud ladwaga puu. Ta oli haawatud, aga tahtis veel elada, tahtis ühes terwetega jeda ärtawa elu õnne tunda, mis kõleda talweune järele kewade kõigile tõi. Esimene lõuke ärtas õõ unakusti ja pistis jõõdand wälja pealt siristes lendu. Taewarannolt kustusid wiimased tähed. Pimedus põgenes walguse eest. Pöörles veel kui wastu-hakkates madala mäenõlwa taga, ajas aigutades oma hiigla-lõuad ammuli — siis kadus. Nõrk jõuetu pimedus, tahab ja maad ja terwet uut ärtawat loodust oma kätte alla jää-dawalt kinni hoida ja takistada walgust, mis kõik kohad eluga täidab? Wilets, jõuetu, oled ja, pime õõ, et meid weel elkitada püüad! Sa pead taganema walguse eest. . . !

Kui palju oli kes' sumedas õõs — ja lugemata teistes samataolistes — unenägust, kui palju pisaraid, õhkamist? Kui palju aga kirglik, märatsewaid orgiaid; kui palju tegusi, mis walgust kartwad. . . ? Suudad see algaw päew neid pisaraid kuuwatada, neid pimeduse tegusi filmapilkset kaotada? Ei wiist. . . .

Sõdapoolest taewaserwalt kerkis üles päite-punane ketas, justkui maailma werine film. . . . Udu lasi end häbe-likult maha ja kimpus sulgpilwed liuglesid madalalt, wio-letiwärwilles kewade õhus. Kärnas mändide warjud pahi-sid kooljatena — pilkad, pilkad. Silmasin oma ees maha-laastatud metsa kändude kogusi, nagu hirwitawaid, pleeki-nuid surnupealusid, hommikupäikse wõstes walguses.

Weel kaugemal nägin pikki sambaid, kui õbel'stisi Egiptuse kõrberannal — need olid kuulidest pooleks lõigatud puud — ja neid oli seal otjata palju.

J. Põderi ülestõde.

Tallinnas 9. aprillil 1917. Revolutsiooni wanaema Dzerzhko-Dvinskostaja
automobilis lillepärgade wahel.

Päike lerkis kõrgemale. Sinned teid metsas sivistawat
häält. Ma istusin weel itkagi lamedal metsakivil. Kewade
ja ühes sellega mu minewiku-ideal oli mu sülest juba ammugi
teadmatalt kadunud.

Minult tuul wuhijes endiselt, rääkis mulle sõnu, mis
ma enam ei mõistnud.

Kewade oli terwes ümbruses, kewade oli mu hinges,
mu südames, mu mõttes — ta tõukas mind kui wallatu
plika, ja jooksis mu ümber, heledalt naerdes . . .

Kaugelt — üle metjade, mägede, saatsin kewade sooja
tuule lainetega terwituse kodumaale. Hääletult sofstasin
oma mõtted ja soowid temasse, teades, et tuul neid ilalgi
kohale ei tanna; teadmata, kas neid keegi seal kuulis, neid
mõistis ehk neid ootiski . . .

3. 4. 17.

Aleg. Timm.

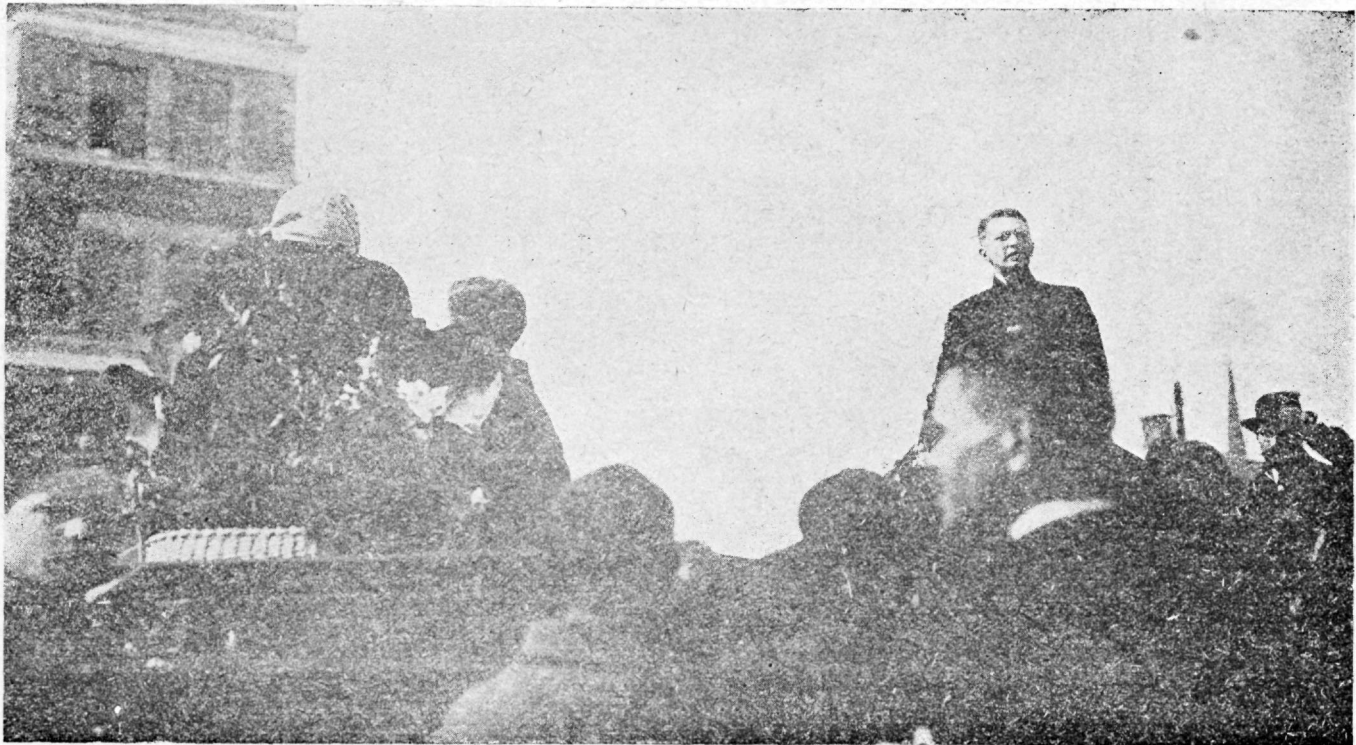
Sõjamehe pühad tuleliinil.

Mõni päew enne pühi läks meie polk tuleliinile, et teist
polku referwi puhkusele lasta, kes juba mitu kuud laewiku-
tes wiibinud. Meie pataljon jäi ühte ärapurustatud Läti
alewisse, mille kallal waenlase kuulid hirmsat häwitusetööd
on teinud. Kusagile wõlwitud maaalusese keldrisse elama
ajudes, saatsime pühad taunis lõbusalt mööda. Siinil ei
olnud ka suurt lastmist kuulda, ainult mõned üfilitud püffi-
paugud kostiswad. Pühadeks anti kroonu poolt 1 nael sepi-
kut ja hästi raswast kapsapudru. Niisugune oli meie pühade
toit. Ise saime ka sepikut osta, mis maksis 50 kop. nael.
Oli natukene parem kui Rottermanni wabriku leib. Ohtu-
poole kogusime lahe roo eestlased kolku. Siis algas tants
ja jutujamine. Wana Eesti pollat tantsides, oli igalhel
tundmus, nagu oleks kodus.

Soowin omastele, tuttawatele ja sõpradele kõigeparemat
õnne ja head elukäitu

Arnold Mäng, Kellaft.

Meie Maa järgmine (141.) sõjanummer ilmub
29. aprillil.

J. Esterini ülesvõtte.

Tallinnas 9. aprillil 1917. Miting Wene turul Brestsk-Brestskowalaja (automobilli pealt) ja A. F. Kerenski (kõnetoolilt) terwitawad rahwast.

Sõjameeste terwitused.

Täna, 1. Ülestõusmise pühapäeval, olid meil siin, Põltskõie sõjameeste, kolm saadikut Tallinnast, kes nimetatud liana ja eneste poolt peale kingituste meile kõige paremaid terwitusi ja õnnesoowisi ära andsid. Südamlik tere saadetuste eest! Kõigi 71. B. sõjameeste nimel

Aug. Tuur.

P. S. Da näha, et ka sakslaste kõhtudes hakkab meie wabadus ära seedima, mille sunnil nad wõitlemise himu on kaotanud ja hulkadetaupa meile ise wangi tulema hakkawad. Täna nägin ma ise 300 sakslast, kes oliwad omaste feast ära jootsnud.

5/IV. 1917 a.

August Tuur.

L. t. A. Tuuri poolt saadeti meile ka kingituste wäljajagamise puhul tehtud päewapilt. Rahjaks on aga pilt sedawõrd sume, et lehes awaldamata peab jääma. —

Soowime wanematele, õdedele, wendadele, sõpradele ja tuttawatele ja ka Eesti neiuks head õnne. — Ela laul, ja wahwa Kalewite kodu! . . . Ela! Kaswa! Ditsel! . . .

Jääme kodumaalastelt igatjusega kirju ootama.

S. Laus, 5 roodus ja R. Mustasaar, 8 roodus.

Terwitame kodumaalast tuleliinilt ja soowime kõige paremat õnne. Täname südamest kõiki, kes, sõjameeste waenlasega sõda pidades, meile ja terwele Wene riigile uue seaduse ja torra wõitnud.

Eestlased Arnold Mäng, Keisast; Karla Merja, Kolgast; Karl Koll, Kihelkonnast; August Dinas, Põllist; Johan Anwelt, Kõost; Johan Pelt, Krootusest.

Terwitus Siberist „Wabaduse pühadeks“! Sain ka wabats Krasnojorski poliitika wangimajast. Dien praegu Siberi kaitse jões seda wabadust kaitsemas, ja meie kaja on: „Olgu terwitatud rahwa wabariik ja rahwa wabadus!“

Selle heaks hoitame sõda kui päewad piisid käes ja oleme walm's iga minut elu andma.

Tallinna raamatukouu-mees S. M. Luit.

Salka haigemajast terwitawad haiged Eesti sõjamehed ia soo wivad kodumaale kõige paremat õnne.

Rumenoos, 25 märtsil 1917.

Wahest ehk leidub veel kodumaal mõni kaastundlik hing, kellel sõjameeste wastu kaastundmust on ja meile midagi ajawiidet ehk meelelahutust waewaks wõtab saata, millega ka wabadel filmapiltudel meelt mõiks lahutada ja möödaläinud kurbi juhtumisi meelest kaotada. Oletame wäga tänulikud, kui keegi, kellel aega on, waewaks wõtaks mõne sõna kirjutada. Iga reaalse eest oleme tänulikud ja wastame tingimata kohe, kui aga wähegi aega ja wõimalust on. Meil siin praegu on kewade juba täieste käes. Lund pole enam kufagil, ilmud on soojad ja ilusad, maa on haljas, ka kõgu laes oma laulu kuulda, just nõndajama, nagu kodumaalgi kewadesel ajal.

Kodumaalastele kõike paremat soowides uuel wabal Wenemaal elada, lootes, et see hirmus sõda juba kord peaks lõpule jõudma.

Mihkel Kruuse, Tartumaalt.

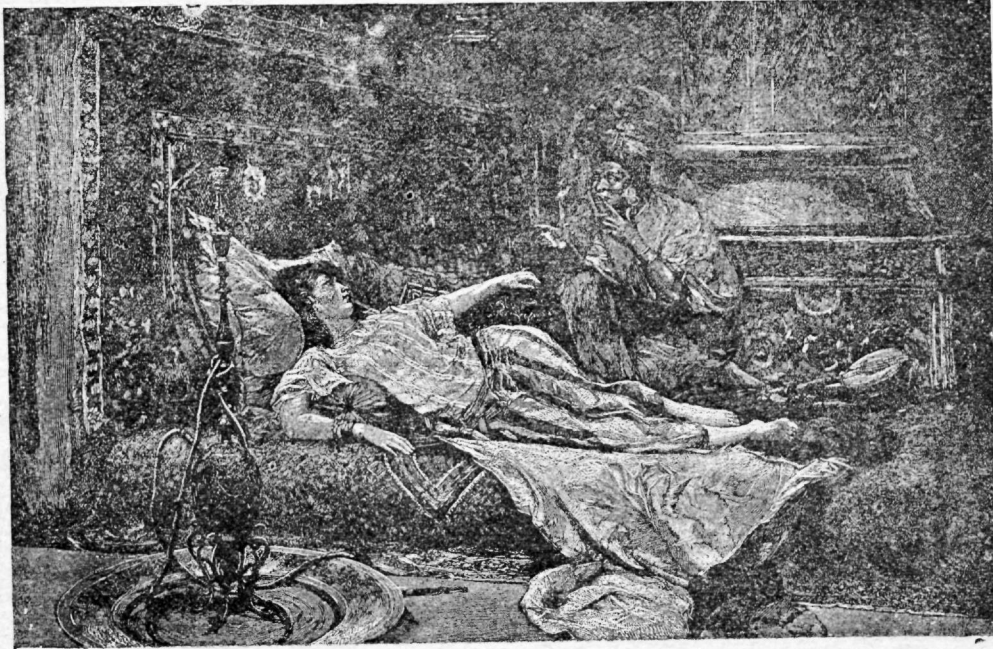
Ilmus 2. trükkis

Naistehaigused.

Haiguste kirjeldused, juhatused ja orstirohud haiguste rawitsemiseks; waluta sünnitamine. Dr. J. Raffingi toimetusel.

Sind 2 rbl. 50 kop.

Ladu: „Seadus“ Tallinnas.

Saaremis.

A. F. Kerensti ja E. K. Breshko-Breshkowskaja Tallinnas.

(Piltide juure 1, 3, 4, 6, 10, 11. lht.)

9. ja 10. aprillil oli Tallinnal oma „suur“ päev. Tal oli õnn teroitada laht rahvasõpra ja riigipöörde tegelast: lohtuministri A. F. Kerensti ja revolutsiooni wanaema Breshko-Breshkowskajat. Kerenstis koguni weel endist tuttawat advokatit, kes siin 10 aasta eest talupoegi mäsaprotsessides käisemas käis.

Rahwast oli walfali ümbrusesse rohkel armul kogunud. Mõlemil pool teed ulatas inimestemurd lainetawa koguna Wene turuni, ja sealte edasi Kadrioru poole. Korrapidamine oli madruste, solbatite ja erainimeste hooletaks, kes üksteise käest kinni hoides, sõidutee külalistele jooks waba püüdsid hoida.

A. F. Kerensti esimised teroituseõnnad walfalis kustusid tormlistesse hurraa hüüdetesse, millega rahwas lugupeetud külaliski wastu wõttis, neile hulgana lillesti annetas.

Esimese miitingu pidas A. F. Kerensti Wene turul, palja peaga, lageda taewa all, sest rahwamurdu. Punase riidega ületõmmatud kõnetooli ääres seifid maa- ja merewäelaste, tööliste ja rahwamiilitsa esitajad oma lippudega. Mürisewad hurra hüüded. Kõnetoolil on Kerensti, killetempunaste lintidega käes. Ta räägib waljuste, selgelt, minigisuguse tagasihoidud kirega. Ta armastab rahwast ja rahwas teda.

Teine miiting oli õhtul Estõnias. Waba ruum oli täis tööliste ja soldatite saadikute nõulogu liikmeid, erakondade, seltside, ajutuste esitajaid. A. F. Kerensti pidas programmitõne ja Breshko-Breshkowskaja kutsus kõiki üles sõhjelt sõbralikult tõõtama, nagu ühine kogu, siis saame lätte kõit, mis rahwa tahtmine soowib.

Järgmisel päewal, 10. apr, oli jällegi mitting Estõnias, kuhu A. F. Kerensti kätel sisse ja wälja lanti ja suurepärase rongikäiguga õhtul walfalisse saadeti.

Breshko-Breshkowskaja, kes ligi 40 aastat rahwa seas tõõtanud wabadust, ühediglust ja haridust nõudes, wiibis

weel ühe päewa Tallinnas, kus haritud noortsugu üles kutsus rahwa jekka minema rahwale polititkateadmiski tutruustama.

Uuemad sõõnumid.

Ilmamerelt. Traadita telegraf teatab märtskuul 1917. a. Walfse-õeani ja Läänemere wikkuse kraadide ning Põhja-õäänemere ja Mustamere laiuise kraadide all seifab maailma kõige suurem okeanilaew hädaõhus. Reifid mäsawad, kapten abilistega on wangiis, wägew mererõõwite laew tuurab filmapiiril segaduses seifawat laewa. Kaptenisillal kamandab terme trobikond omaist arust nupukamaid reifijaid laewa; kui üks laewa tursti lõunasse käfutab, komandeerib teine selle kobe idaõsse jne. aga laew ei liigu sellegipärawast edasi, waid kipub lainte tõõlutufel weel wähe tagasi. Reifijad on segaduses, igauks lubab laewa hädaõõhtulust seifuforrast peasta, kui aga teifed tema nõu järele teeks. Mõned arukamad korjawad teistelt raha, see pidawat laewa edasi wiima . . . aga laew seifab. Seifed jälle ähwardawad kõit tuawamad mehed mererõõwite wastu hästi sõjariistu panna, kui aga reifijad neile hästi suuri rahafummasi mitme aasta peale laenats . . . Aga laew seifab . . . Kolmandad tõõndawad, et kui iga trobikonna reifijate üle tõi kümme ülemat komisari teada ja neile tubli eluagne pall ette ära maksta, siis on laew — niisama hea, kui peastetud . . . Aga laew seifab ja ägiseb . . . Neljandad wannuwad neifsi au nimel, et kui naisterahwastele laewa peal meeste õigus antaks, siis wõiwat laew üsna naagu õõdsuse ja armuõõwastuse tiibadel siit hädaõõrust ära lennata . . . Wiimane nõu wõõti noorte daamide poolt rõõmuga wastu, murefeti aja- ja tarbetõõsased kleidid ning wannuti mitte enne omas wõõdides magama jääda, kuni laew . . .

Siit saadit on telegrammi kõõp segane ja kustunud. Loõõdetawaste peastab wiimane nõu laewa ära . . . Eõõt kui mitte, siis wõõiks weel kõõge wiimast abindu katsuda: kaõõtatagu kaptenid ühes kõõge komando-sillaga laew. It ära, antagu igale laewal õõhjale tugew sõõõdemõõla kätte, sest

ühendus teeb tugewaks, ja sõudku siis laewa igauks oma kodu poole . . . Kui siis veel laewa paigast ei saa, siis ei ole see enam wähemalt laewal olejate jüü.

Narwast. Elame siin endist wiisi, s. o. niisama, nagu sel ajal, kui veel Nigulask meid tüstas. Ainult seda wabadust on töit kohad täis, et hoidtu! Sammun esimisel lihawõtte pühäl hommiku wara uulitsale, et näha, kuidas see wabadus õige siis wä ja näeb, kui rahwas magawad. Kufagilt nurga tagant ilmub Nigula aegle hulguie moodi wabariigi kodanik mulle wastu, waatab mulle, mõõda lonkides, jollis silmil tigidalt otfa, nii et ma ju hirmu tuadfin tõuswat, kuid õigel ajal tuli weel meelde, et nüüd ju igalühel wabadus o nõnda ja sinna waadata, kuidas ja kuhu süda soomib. Jäin tohe rahule. Arwasin ka muidugi wabaduse n' mel wõimalitufs temale tagant järele waadata, aga, oh ja sa lullate! Sulguse moodi wabariiklane kätistas nutuguseid sõnu mulle wastu wahlimisist, et ma praegu enam sedogi ei mäleta, mis teelus need sõnad oimwad. Se seiepoole uulitsa äärde ilmuftiwad mõned walge käesidemeiga mehed — selae tundemärt, et meil wabarit on. Kufagilt põningu atna tattise ruudust rippus teiwa tüljes tolgendam puna'at tarwa riidenaru wäja. Wabarigi lipp. Kui i ewa itust ja wabaritlist wali'ust lippude järe e wõrrelda, siis oleks wiimane tüll häst wiletiäm. Nää, seal tuleb ierwe trobitond waabaritlasti mulle wastu. Üsna nooged wõ utede alles, aastat 12—15 päisewalgi'ist ja nõdalat 3—4 wabadute wägun näinud, aga nae, wabadust teistel üsna suia selge. M'ust mõõda minnes arwustati par'ias e wabaarmastuse tingim'is lähemalt. Damelesed naerawad tas täpult, t'una „kawalerid“ eiu mee te wäfinud näol neid kallistada katsumad. Lõbu lai it! Oh prius tallis onnel! Tuleb tutaw „preili“ wastu. Tere an, üsfin kuit n'it wara homnikul tuleb. Saan wasusufes järgmise sõnade rea: „Di, herra . . . tulen . . . oh kui lõbus . . . oh jaa, ma olin koosolekul . . . etia õhtust saadit. Meil ju nüüd niisama oigus verradega koos olla, nagu enne herradel . . . meiega hi, hi hi!“ . . .

Segin idetust Ei olnud himu kuwama j äda, kuidas „preilit“ „herradega“ wabatufes koos on.

Waltimere wabariitidest. Nagu „Nuustaku tel. ag.“ teatab, olla tulewane Saara-wabariigi president heats arwanud Lindanisa-wabariigiga diplomatilist läbitäm'ist lõpetada. Põhjuselks olewat Saara-wabariigi alamate „õrgegem haridus“, mis oma laiema si'maringiga ette ära näeb, et Lindanisa-wabariigi troonile püüda niinama edus töö on, nagu Saanipäewa ajal wastitaga wõidui jootsta. Ka Saara-wabariit õhwardab ühes Siu-wabariigiga omad silgu-rifl'elad k'ewade tuelkul Lindanisa kindustuste alla saata, t'una teine tugew ühemaatitistebreadnoughthide ja räime-gateeri laewade salt Lindanisa wabariigi idapoolse piirilinna Narwa alla saadetawat.

Meie ajal.

„Kas näed, Ksaarake, kui hea on, kui wiis laps oled ja teistega ilusaste wäljas mängid. Nää, mamma leidiski sulle eila selle eest wennatese.“

„M, ai, kookipreili, kui wana teie olete ja usute itla weel niisuguseid muinaslugusi!“

„Wõtke ije.“

„Pidage meeles, et teie selle eest wastust annate! Kas nüüd teil maha lastakse, aga kauaegne sunnitöö siiski . . . Mina olen oma keisri . . . Arge tõugate, olge nii head! Siin ei ole ju tramwai.“

Nad läksid Morskajat mõõda.

„Muidugi,“ targutas endine minister, „ei ole ma nõus, et Wene riigitorras paljugi paha on, aga ega's siis sellepärast — mässata. Seitse nahlta wõdetakse teil selle eest jelsast. Oletsite ilusaste palunud, meie oletfime teile k'õit annud . . . Aga nää, pumafed lipud! Lafewad! . . . Küll teie selle eest wastust annate!“ . . .

„Juba Newski? Kui ruttu! Ja kuhu teie mind wiite? Lollus! Teate, mis . . . Mina teid kuwama ei hakka . . . Jumal teiega . . . Lähme parem ilusaste lahtu ja ma annan teile andets. Isegi politseile ei teata! Ei taha? . . . Imelit.“

„Helbele! Siit Sabowaja nurgast ei wäaje ju läbi . . . Mis nad siia nii k'õtku on kuhjanud? Ma saan muidugi aru, et konstitutsiooni rahwale waja lähed, nagu õhtu . . . Jah, Aga teda ei antud. Wispärast ei antud. Sigabus! Olets pidan'd andma! Mina olen esimene, kes . . .“

„Wispärast Anitshkowi siial lastakse? Numalus? Kes? Linnawahid? Ah te alatud! Wõi nemad julgewad waba Wene rahwast lasta! Sebda on neile keiser õpetanud. Eht mis keiser tema oli? Ainult arusaamatus ja muud midagi! . . .“

„Jumalake, mis Biteindi peal sünnib! . . . Ja kui keiser kuhugile ei tõlba, mis t'asu siis tema konstitutsionistit oleks?! Niisuguse konstitutsion, juures tuleks ka nutt peale. (Umber-

Via dolorosa . . .

Ühe endise ministri tee ja mõttekäit.

. . . Minister tahtis pärast lõunasööki weidi pikutama heita, kui korraga utse pihta koputati.

„N-noh?! Kes seal siis on!“

Üks awanes ja teegi tööline tuli, rewolwer käes, t'ahje sõbati saatel kompsides sisse.

„Mis'ugune häbematus!“ k'aratas minister. „Kudas julgete ilma luba küsimata sisse tungida?! Wispärast sõjariistad?! Wõtke müts maha — siin on keisripilt älewal!“

„Koh, eks siis suubelge seda,“ wastas tööline kuitwalt.

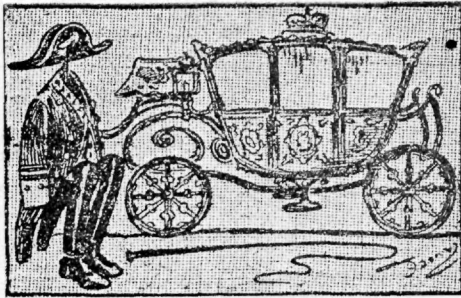
„Herra endine minister, teie olete wang. Tulge meiega.“

„Mina? Teiega? Kaasa? . . . Silmapilt lasen ma teid k'irni wiia! M'aha lasta! Mina teid . . .“

„Oigu päraft. Ujage riided selga.“

„Kudas teie julgete! Mina ei tule! Ma . . . Wõtke oma loll rewolwer mul nina alt ära. Rääkiba, ka ei tohi. Andke kuub siia.“

Petropawlowskitse reifimise pärast oksjoni alla.

„Õhke, kes soovib, „duelond“ marsšib nüüd jala!“

ringi waadates jala). Mina, wennad, arwan, et teada on waja troonilt ära ajada . . . Aga ajamele . . . Mis see on? . . . Sinnawahi furnuleha! . . . Memele ei ole kedagi waja. Kus turadile kõik niisugused weweimejad! Kõige parem, see on — hea burshuastine wabariit.“

„Mis see seal Riwothnaja nurgal on? Soomusauto-mobil? Oh, kudas ütatab . . . Ja siis weel kufimus, kas olekski burshuastine wabariit hea? Kõige sotsialdemokratiline wabariit pahwata ja asi nudi! Oh! — Rauem waudu me kanda . . . Mis? Laulda ei tohi. Mis wabadus see siis on?!”

„Serra Rodsjanko! Ma tõin kaits solbatit ja ühe töö-lise linn. Ei lastnud mind rewolutsionilisi laulsi laulda. Mis? Kudas? Nemad tõid mind? Kas tõeste? Mites nad siis mind tõid, kui ma palju pahempoolsem olen, kui nemad! Kuhu? Siia, ministrite pawiljoni? Aga kes wastutab, et mulle pea otja jääb? Ei keegi? Ha-ha-ha. Jmelil . . . Do! Siin on ju kõik tuttawad näod . . . Seltfimehed! Elagu demokratiline wabariit ja maha Kto-lai Weweimeja!!!“

Ta langes kareba Duuma sohwa peale ja hakkas nutma

Jambo.

Kudas elab ja töötab . . .

(De profundis).

Boris Mirsky järele — ts.

Endine kohtuminiister Stfheglowitow harjus ruttu oma wangiuluga ära.

„Elu, nagu elu ikka,“ targutas ta. „Igalpool on elu . . .“

Dommitul tõusis ta wara üles, peši näo ära, wiis pa-rastki wälja, jõi teed; kaebas, et leid paha on.

„Ei tõlba süüa. Palun ümber wahetada.“

Kuid soow jäeti tähele panemata ja Stfheglowitow jäi rahule.

Kell katsteijitümmend lasti wangiü jalutama. Wan-gipäewa kurblikus ühetooniliktuses oli jalutusüand nagu mõneks suureks pühaks amarate äripäewade seas.

Esimesel päewal astus endise ministri juure tuntud kaelatohku süüdlane Peeter Purlat.

„Barbarõm!“

„Stfheglowitow,“ wastas miniister.

„Oh, sa mühakas! Noor oled weel! Sulide keelt ei mõista weel. Barbarõm tähendab meie keeles — tere!“

„Uh soo . . . Tere!“

„Märg?“

„Wabandage?“

„Märg, küsin?“

„Ei mõista!“

„Ei jaa aru? Loll, idiot! . . . Ma küsin, mis pärast ja istud? Oled tapmise pärast siin wõi?“

„Teie olete häbemata harimata inimene. Ma olen endine miniister.“

„Nii, nii . . . Tuleb ette.“

Purlat wõõras tanna peal ringi ja läks paljutähenda-walt wiistades minema.

Stfheglowitow sammus Manasewitsch-Manuilowiga. „Oleme aga feltkonda sattunud!“ urises Stfheglowitow.

„Mitte koht meile, waid meie oleme kohale auks.“ wastas Manasewitsch-Manuilow. „Olge, kui mõttetead-lane. Wõtke minust eestlugu.“

„Seil on see kerge, teie olete harjunud, aga mina — esimene kord! . . . Aga olgu, nägemiseni! Eht, parem juba, julide keeles — barbarõm!“

Stfheglowitow tõttas Protopopowi juure.

„Noh, kudas on? Harjute ära?“

„Pitapeale. Aga kudas teie sellega . . .“

„Millega?“

„Enesetapmisesega.“

„Ei ole mõtelnudki.“

„Aga mina mõtlesin ja jõudsin otsusele, et ei maksa. Sugugi ei maksa. Elu, mäetate, kus see üteldud on — ei ole näi, ei löbu? Nii, eks?“

„Wist te. Kudas terwis on?“

„Tänan küsimast. Pole wigagi. Nohu.“

Jalutusfund on labi. Stfheglowitow läheb oma kambri tagasi. Käib edasitogasi. Satab jema pihta kopu-tamisesga naabritega rääkima.

„Olete Gorewõtkin? . . . Mis? . . . Ei? . . . Wanta Kõrifõtkin? . . . Wabandage, wõeras.“

„Aeg lendab. Päew jõuab lõpule.“

„Lunnimees! Kutsuge ülewaataja siia!“

„Ülewaataja tuleb.“

„Mis teil wõja?“

„Andke mulle raam tulogust süüla õperaamat lugeda. Tahan, teate, mõnda ülesleidust teha. Tahan lendamise masinat wälja mõelda. Mis te arwate?“

„On juba.“

„Kahju . . . Noh, üleüldse, ükskõik, mis sugust masi-nat . . . Mis te arwate, kas mind lastakse siis priiks, kui ma mõne masina wälja mõtlen?“

„Wõib olla lastakse ka. Ei tea . . . Wabandage, mul ei ole aega siin teiega lori ajada.“

„Kas lastakse siis wälja, kui ma mõne masina wälja mõtlen? Kas lastakse? . . .“

„Ei tea, ei tea . . .“

„Ülewaataja läheb ära.“

Stfheglowitow wõtab enese aegamööda riidest lahti ja heidab magama.

Endine miniister näeb erutawat und. Ta näeb lennu-masinat ja selle peal istub, mine tea, mis pärast, Beitis.

Stfheglowitow ärkab üles, õhtab raskest ja keerleb laua ühe külje pealt teise peale.

Wangimaja magab.

Praegu juba peaks igalüks, kellel lapikegi maad, omale

Miatöö õperaamatu

muretsema. Üksainus kapsapea tasub juba raamatu hinna ära. Ka muidu on raamatut praegusel ajal kõige sündsam omandada, sest kui teine trükk ilmub, läheb raamat praeguste tööhindade järele ligemale 8 rub. maksma.

Raamatus on hull selgitawaid pilta, juhatused ja keel hästi arusaadawad.

Hind 3 rubla, kõwas köites 3 rub. 50 kop.

Saada igas raamatukaupluses. Bealadu „Teadus“ Tallinnas.

Revolutsjon koolis.

Suukondlaste mundrite saatus.

Vanemad koolilapsed otsustasid miitingu toime panna. Nad panid järgmise kuulutuse wälja:
 „Seltsimehed-koolilapsed! Täna õhtul kell 8 on üleüldine meie kooli õpilaste koosolek. Kõige maade proletarlased, ühinege!“

Kella kahelkats kogusid kõik koolu. Tulid ka esimeheklassi ja ettevalmistusklassi jõmpsitud oma lühiksetes säärütutes.

Keegi tõsine wanema klassi õpilane pidas asjaliku kõne päewasündmustest ja kutsus õpilasi üles koolilaste sotsialdemokraatlik grupet ajutama.

Teine wanema klassi õpilane waidles tale wastu. Tõlukeskel-noorufestel hakkas igaw. Nad läksid due ja tegid ise oma miitingu.

„Mina olen keisri poolt!“ hüüdis keegi kriimustatud näoga jõmpsilas, juur katerraats. „Jäma keisrit ei saa läbi!“

„Minu papa ütles, et keisrit ei ole waja,“ waidles tale teine jõmpsilas wastu. „Papa räägib, et nii on waja, et wabadus oleks ja kedagi kuulata ei tarwitaks.“

„Siis ei ole direktori ega kooliõpetajaid ka waja?“ sõnas noor kriimustatud näoga monarhist.

„Kedagi ei ole waja!“ wastas tale wabariitlane. „Minu papa räägib . . .“

„Ja papat ei ole ka waja!“ kallestas teda monarhist. Wabariitlane ei oskand enam wastata ja algas riidu.

„Ma näitan sulle — papat ei ole waja. Keisrit pole waja, aga papat on!“

Algas üleüldine lahing. Keisri poolehoidjaid oli wähem ja need kolgiti läbi.

Uga ka noor wabariitlane tuli siniselt taotud ja nutuse näoga koju ja kaebas:

„Mina ei lähe enam kooli. See pois, kes keisri poolt on, läbi mind. Mina ei wõi keisri poolt olla! . . .“

Wõne minuti pärast tegi ta aga omale punase lipu ja sellega due mööda läies, plüüdis ta passihäällega laulda:

„Minult kurnawad meid kullased kroonid:
 Nende kandjad meil kadugu eelt!“ . . .

—ts.

„Olete küllast inimest hirmutanud, ka itsege näid wähemalt aiawilja!“
 „Petr. G.“

„Meie olime pühapäewal kõrtsis aega wiitmas, äkitselt formas Annuse-Jaak sisse ja hakkas, nagu oieks teda erilased taga ajanud, kõrtsiwoos ringi jooksema. Ma küsisin: „Kuule, Jaak, mis siis sinuga on? Sa ei ole weel tilla wiina saanud, aga jootsed juba nagu meie mõisa tige pull wihafelt ringi?“ Wiimaks tui ta wähe rahulikumaks jäi, seletas ta, et ta laupäewal mõihärraga kohtus oli käinud ja härra abwootat tema kohtus pro-fessi oli wõitnud, nii et Jaak Jüripäewal kohtast wälja peab minema ja härrale weel üle saja rubla kohtutulust maksma.“

„Uga mis ta siis kohtuniku ja politsei kohta ütles?“ päris kohtunik.

„Ta ütles, et kõik kohtunikud, politseiameetnikud ja abwootadid kelmid ja wargad on, kes rahwast nõõriwad ja pigistawad, ja et neid kõiki Sahalini sunni böle tules laata. Ta ütles weel juure, et kui keegi tema juttu ei usu, siis tema selle peale oma nime paberi peale tirjutab, et see tõeste nii on, nagu ta räägib.“

„So?“ rääkis kohtunik wähele. „Kaebalune sõimas siis kõiki kohtunikka, politseiameetnikka ja abwootatiisi te mides ja wargateks ja lubas selle tõenduseks oma allkirja anda? Et aga nüüd kaebalune oma süüd salgab, siis oleks küll kõige mõistlikum olnud, kui teie temalt sel korral allkirja oleskite wõtnud. Mites teie seda ei teinud?“

„Sm —“ muigab Pärtel, ilma et ta kohtunikule selle peale wastust annaks.

„Noh?“ kordas kohtunik oma küsimist uueste: „Mites teie seda ei teinud?“

„Noh — jah — waadake, kohtuhärra,“ wastas wiimaks Pärtel wenitades, „meie teadmine seda juba ammugi — meie uskusime teda ilma selletagi.“

E. t. Omal ajal tõmbas tšenfor meil selle tüki maha

Salumees kohtus.

Lookene minewikust.

Politseikordnik tegi kellegi talumehe peale protokoli, sest et see ühel pühapäewal kõrtsis kohtunikka ja politseid oli teotanud ja kelmideks sõimanud, kusjuures ta weel oli seletanud, et kõik ametnikud altkäemaksu wõtawad ja ainult see inimene, kellel raha on, enesele õigust wõib nõutada.

Keegi taluslane Pärtel, kes sõimamist pealt kuulnud, oli kohtuse tunnistajaks kutsutud.

Kohtunik lasi Pärteli wanduda, et ta tõtt räägik, ja Pärtel algas järgmiselt oma tunnistust:

Raiste koosolekul „Grand Marinas“.

Üks koosolejatest: „Mina panen austatud koosolejatele ette ainult lena nägudega kõnelejaid ja saadikuid walida, nagu mu sõbranna Helmi on, mis sest, et ta turtumm on!“

Rudas keiser Aleksander III taewa ei pääsenud.

Wana rahwa jutu järele.

Kui keiser Aleksander III ära suri, astus ta julgeste ja iseteadwalt taewa usse taha ning koputas, mis peale Peetrus küsis: „Kes seal kolistab?“ Wastus oli täis enesetunnit:

„See olen mina — Wenemaa keiser, Soomemaa suurwürst, Poolamaa kuningas,“ jne.

„Ei nii palju isituid ma torraga sisse ei lasse, meli lastakse üksikult!“ seletas Peetrus ega awanudki taewa ust.

Seotult — ... am.

Tädi: „Oled sa oma pruugi wies ka õnnelik, armas Ida! Kudas peab sinu peigmeest last ka ülewel?“

Ida (nukralt õhates): „Ei maksa rääkida. Ta on nii hirmus arglik!“

Tädi: „Pole wiga, niipea kui teie abielu sidemetega seotud olete, saab ta sinuga palju wabamalt ümber käima!“

Moodne abielu.

Pruut (peigmehele): „Eks ole tõsi, armas Otto, et sa ei wihasta, kui ma sind wahelt kogemata Eduardiks hüüan?“
Ex.

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmine wältab edasi.

Tellimise hind kättesaamisega aastas 5 r. 50 l., 6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 l. Toimetusest ise ära wiles: aastas 4 r. 50 l., 6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 30 l. Almus iga laupäew. Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume senist adressi nr. teatada.

Toimetuse ja talituse:

Harju ja Riialti uulitsa nurgal nr. 46/5, Tallinnas, „Teaduse“ raamatulaupluses.

Järgmises numbris ilmuvad uued ajakohased pildid ja kirjatuudid.

Larwitamata jäänud lühemad kirjatööd häwitatakse ära, kui artikli tagasisaamiseks juure liisatud ei ole. Muuimpundusel ajakirjas kirjawastuseid ei anta; wastuse saamiseks liisatagu postmark ehk postkaart ligi.

Wastutaw toimetaja Jakob Saeson.

Wäljaandja J. Muni.

W. Schiffer'i trükk, Tallinnas.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOOL
AR